

ծնողքն զգործին եւ զուրկատն, որդիքն աղա, սաղն, եւ ինչն միտառն. եւ գտաւրքն, մարտաւն, սիրամարտն, գորկաւան, եւ հոգոյ դուստրն սաւթանանն եւ եղ- ըօրն զուկտն եւ քանդն սիրամարտն. եւ հօրեղբօրն աթ յովէֆին եւ կնոսն վայրային ք եւ գտաւրքն փարոն եւ սոկիկին, ամենն լիք ողորմի տաղեր աթ բարեգին որ գնէք նք գիրքս հալալ ընծից իւրց. եւ ետաւր յի- շտաակ ի դուռն նք գրեգոր յաւաւորչին իւր հոգոյ յիշատակ եւ ծնողքն եւ նմ ազգականաց ամեն: (Գլխաւոր յիշատակարանիս վերջի ինծիքն յատառաւ տառն, իրարու փակցուած եւ մաշուած էր, կարգոյի իւրտ գծաւոր թեւ մք, իսկ ենթագրեալ մասերը գրի նստարարով):

— 37.

ՅԱՅՍՍՄԻՈՒՐԷ

?

ԹՈՒՂԹԸ 535. Էնիւր նշանակուած են ա—ծմա եւ յետոյ տաճարական թուանշաններով ԿԿ—ԿԿ: ԿԿ: — ՄԵԾԹԻՈՒԹԻՒՆ 36X25X13 սմ.: — ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկ- սին, իւրացանչիւրը 27X7.5 սմ.: — ԳԻՐ՝ քողորդիք, թանաք՝ սնւ, վերնագրեքը, սկզբնատողքն ու սկզբնա- տառերը կարմիր, տող 37: — ՆԻՒԹ՝ թուղթ: — ՎԱՋՄ- կաշեպատ փայտ: — ՄԱԳԱՂԱԹԵՍԱ ՊԱՀՊԱՆԱԿ չկայ: — ՀԱՄԳԱՄԱՆԻՔ՝ զոնացուցիչ. սկզբն թերթերը թա- փած, վերջին պակաս: — ԴԱՅԱՐԿ ԹՈՒՂԹ՝ էջ 230ք սւ 231սւ: — ԼՈՒՍԱՆԾԱՋԱՐԻՆԻՐԸ՝ գեւազարեքը եւ զար- ղազարեքը միջակ զործ: — ԳՐԻՔ՝ ւնարեկ. ստացող Մահոնսի Սողոմոն, տեղ եւ թուական անյայտ:

Նոր վիճակներն կը պարունակէ ինչ որ թիւ 32, հոս կը պակսի Եովհաննէս իւրովեցի եւ աւելի է նշխարաթիւ. բոս այսմ ձեռագիրքն 1418 թուէն յետոյ է եւ 1768 թուէն ալ առաջ, ինչպէս կը տեսնուի վերջը:

ԵՒՀԱՏԱՆԿԱՎՐՈՒԹԻՒՆԻՔ իւրտ բազմաթիւ են, բայց շատ համառու. ասոնց մէջ ամենէն ընդա- ձան է՝

Էջ 51ա. Որ ողորմի ստացողը գրեց մահգոհ սողոմանին եւ ծնողքն Եղեղմար յԵԼԼԻԹԻՆ (այլուր միշտ հլւթ) եւ եղբորին (էջ 98ա իւրացիքն եւ հե- ղնարքն) եւ եղբարն քիլիպսան թեւեկին եւ շահրա- միրին եւ յովակիմին:

Էջ 259ա եղբայրներուն վրայ կ'աւելան՝ «եւ հաղագիտալ փոխին եւ աւագիրն (որ էջ 252ա կը գրուի — ԿԿԿ)»:

Էջ 7 ա կը յիշուին Սողոմոնի զորքերը, «եւ քեռաց թիլիվադին մարիաթին նախնի եւ յուստիկին եւ առաքել գլխի ամեն»:

Վերջին ստացող մ'է Օհան, որ սիրելը դրած է ընդարձակ յիշատակութիւն մը՝ հետևեալ ձևով.

Էջ 3ք. Եղիշտակ է յառաջաւորքս. ոհանին ծնողքն շահնիկն աղվարին որդոցն աղվադին շահնիկն որդեգին եւ կողակցին իմի նարգիզին եւ իւր ծնողքն ներսեայն եւ զօգալին որդոցն սարգիսին մատափն գրի- զորին յովկարն եւ դուռերն բաշահնիկն անգաղատան. Որ քնեցիքը զպոյսմաւուրքս ի հալալ վառատակց եւ առ- ինտեղ միւրց եւ ետքը ի ձեռն միջ հոգեւ որ հայր գծէր Հովանիս Սեփանալարիւլ քահանային 'ի դուռն մա- րաթանին գեքն Սք հովանիս եկեղեցոյն յիշատակ Արգ

հոգեւոր հայրը քայանայից եւ ուսումնաւոր սարկաւոր եւ նախաւոր Ժողովուրդը որը հանգիպիք սմայ կառա- լով կամ օրինակելով կամ զպատմութիւն քնց լեռնելով յիշեցէք նախ մի բերան եւ լիք ողորմի ստացէք ոհանին եւ կողակցոն նարգիզին եւ ամենան արեւնաւոր մա- յաւորացն յիշեցէք 'ի էն եւ դուք յիշել լիլիք գալ- ունան իւրաք՝ Ամեն: Գարշէլ՝ օվ լաւ պահեցէք վառձն 'ի քեզ ասցէ եւ օվ զողորմեք եւ կամ վաճա- ւեսցէ եւ գրաւեսցէ եւ անխամ պահեցէ քճ. Ժք. Հայրապոյ՝ Նղիլիք ներքոյ միասցէ պատիժն կանին յուրայի եւ արիստի ասցէ. գրեցաւ գիր թվին. ամ. Ժէ փետրվարի. Է օրն ձեռամբ անդիտան ծառայ յու- վանեալս:

Օհանը շատ անգ ռարին լուսանցքներուն վրայ ալ կը քնէ իւր յիշատակութիւնը, որոնք նոր տեղեկա- թիւն մը չպարունակելով (սացի էջ 43ք Նարայն փո- իսանակ Ներեւել), զանց կ'ընենք հոս արտագրել: Յի- շիւն են միայն

Էջ 383ք. Թիւ ԲԵԺԺԷ (= 1768):

Էջ 451ք. մշտնի պօգոսին որդոյ սորգոսին եւ նմն արեւնաւոր մերձաւորաց ընդերքոյիս եւ լուսողց նմ ողբմոցի:

38.

ԳԱՆՉԱՐԱՆ

?

ԹՈՒՂԹԸ՝ արդի վիճակին մէջ 151: — ՄԵԾԹԻՈՒ- ԹԻՒՆ՝ 28X19X5 սմ.: — ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսին, իւրա- ցանչիւրը 23X7 սմ.: — ԳԻՐ՝ քողորդիք, թանաք՝ սնւ, վերնագրեքը, սկզբնատողքն ու սկզբնատողքը ողոր- մակարմիր եւ քալազոյն: Տող՝ 27: ՆԻՒԹ՝ թուղթ: — ՎԱՋՄ՝ կաշեպատ փայտ: — ՀԱՄԳԱՄԱՆԻՔ՝ շատ գեշ, գրծէ անգղոմածիկ. սկիզբն եւ վերջին պակաս, թերթերը պատուած, փոսած ու մկնակեր: ԴԱՅԱՐԿ ԹՈՒՂԹ չկայ: — ԼՈՒՍԱՆԾԱՋԱՐԻՆԻՐԸ՝ ու զարգազրեք չկան: — ԳՐԻՔ՝ անյայտ, ստացող՝ Գուլապալ եւ ամու- սիւրը Միլթըս տեղ եւ թուական անձանցոց:

ԵՒՀԱՏԱՆԿԱՎՐՈՒԹԻՒՆԻՔ. առանձին չկան, բայց տաղերուն վերջը երբեք հիւսուած է տառնաւոր ձեւով ստացողներուն անունը. ասոնց մէջ ամենէն ըն- զարմանեալն են՝

Էջ 6ա. Երգոյս երգողին սիրով հայտնիքն զու- լային եւ [ծնողքն նորին. Ալլ. եւ օղորմի] յն միա- ծին միւրք ու [տառ] յիւն. զորմ՝ ու զառակին:

Էջ 53ք. եւ ողբման նմ բարձրելոյն գուլազին եւ առն իւրոյն:

Էջ 74ք. այլ եւ ստացողին այս գանձարանի որդոյ անուն գուլազոյ կոչն տացէ նմա օրն նմ վարձը բա- րեաց գերեզմոյն արշայութի:

Էջ 82ա. ՍԱՂ եւ ստացողին նք գանձարանին գալազային եւ ծնողքն նորին.

Էջ 83ք. Ողբման միւրքն եւ կնոյ նորին:

Էջ 119ք. Սարին ստացողին զպաղին եւ միւրքն մեղքը՝ Ողբուն:

Ենտին ստացող «տեր Եովհաննէս» բոլոր յիշա- տակութեանց մէջ անուններուն վրայ տեւ գին գաշելով իր անունը գրիւր է:

զընտրեալքն եւ զգովեալքն ի մարդկանէ. զորքանուեղ եպիսկոպոսքն, զաջ սինն. եւ զաջ յոհանէս, եւ զսովա-նէս եւ իւր զընտրեալքն կրօնաւորքն, զգեղացեալքն մարմնով եւ զմակացեալքն հոգով, եւ զհեզհոգի կրօնաւոր ղյւնանէս փակակալն եւ զստուքինի կրօնաւոր ղտուքն եւ զթագէտս, եւ զթուամս անբիծ (անուսն մը պատառած) մահաբախ եւ զպարսկաւ մահաբախ (2 բառ. պատառած) նք եկեղեցեացս եւ զըզազար (1 բառ. պատառած) զգործաւոր եւ զերախաւոր շարունակութիւնը կորսուած է)։

(Ըրբ-նիւնի)

ՀՐԱՉԵՍԵՍ ԵՃԵՌԵՄՍ

ԵՐԵՐԵՐԵՐ ԵՐԵՐԵՐԵՐ ԵՐԵՐԵՐԵՐ

Ճնտագիր պահպանակներու հաւաքածոյիս մէջ — հին հայերէն յունարեւն շատիկներէն երայացեղներէն տամորներէն եւն շեղանկերով — ունիմ մագաղաթեայ երկու թերթ պահպանակներ, որոնք սիգրելաբար 36×26 սմ. ծաւալով գրքի մը մաս կազմած են, եւ ապա, զատուելով իրենց ամբողջէն, իւրաքանչիւր ծալքուած է իր կէսէն, եւ իւր պահպանակ գործածուած 26×18 ծաւալով գրքի մը սիգրէն ու վերջը։ Այս պահպանակներու մագաղաթը, թեւեւ շաւ յիշուած, բայց այնքան աշտորք չէ։ Ա. պահպանակին մէկ պատաստուածքը ուրիշ արագոյն մագաղաթի կտորով մը կարկտուած է, գրութեան հաւաք։ Ընդհանրապէս շաւ պահպանուած են այս մագաղաթները, յեցի հետքեր գրեթէ չկան անոնց վրայ։ Միայն ծալքին հանդիպած տողերն են որ կամ ծակծկոռներով կամ ծալքներէն մաշելով անընթեռնի դարձած են մատաք։ Ա. պահպանակը աւելի հնացած է։

Դեղնորակ մագաղաթին վրայ բաց կարմիր թանաքը մնացած է գրեթէ աննշտ։ Գրութիւնն է երկսիւն։ Սիւնակները երկուսն ալ. յոսանցքով մը կը զատուին իրարմէ, ունենալով 24.5×8.5 սմ. ծաւալ՝ մագաղաթներու սկզբնա-

կան ձեւին մայելով։ Ամեն սիւնակ 24 տող ունի. որով երկուսն պահպանակներու ունին 192 տող գրուած։ Իւրաքանչիւր գրի մեծութիւնն է միջին հաշուով 5×4 հգ.մ.։ Ուսումնասիրութեանց դիւրութիւնն մ'ընծայելոյն համար, թուագրեցի մեն մի սիւնակի տողերը։

Ճարդագիր չկայ պահպանակներուս վրայ. ամբողջ գրչութիւնն է միջին մետրայեան։ Գրչութեան արտաւոր տեսակետով պահպանակներու կը ներկայացնեն շատ ինստիտուտ աշխատութիւն մը. բայց իւր ընդօրինակութիւն գերծ չեն թերութիւններէ. տառասիրայներ, աւելի կամ պակաս դրոշմ տառեր կամ փակիկը յաճախակալ են անոնց մէջ։ Կետադրութեան, ինչպիսի եւ տողադարձի մատուար դրութեան մը չէ հետեւած գրիչը։ Էի տեղ է գործածուած է նոյն խիւ բայերու երրորդ դեմքին մէջ։

Գրչութեան ժամանակին եւ գրչին նկատմամբ յոսնիք ինչեւ ժամօթութիւն։ Թերեւս գրչութեան արտաւոր հիմ մ'ընծայէ ժամանակը ձգելոյն համար։

Ամենայն հաւանականութեամբ, Բ. պահպանակը ուղղակի շարունակութիւնն է Ա. պահպանակին։

Հատուածներու մեզի կոս տուն երկուսն արքայութիւն. 1. իստայնիւն կամ հաւաքիւն եւ 2. պարգեւաւար։

1. Անուշտ նոյն պիտիկ նկատենք հաւաքիւն եւ իստայնիւն բայերը, որ հաւանաբար պէտք է նշանակեն ծախսիւն, սպասիւն, պակասիւն։ Այս հասկացողութեամբ կը փորձեմ թարգմանել նախադասութիւնն ուր գործածուած է բառս. “Վասն զի այնքանեւ ձեզմէ ոչ որ դիւրութեամբ մաս մը պիտի ծախսէ իր ոսկիէն՝ կեղանկերու համար աղքատները. երբ ինքը կը նախ